

Současné učební dokumenty

D. Mísařová, E. Hofmann

Platné dokumenty

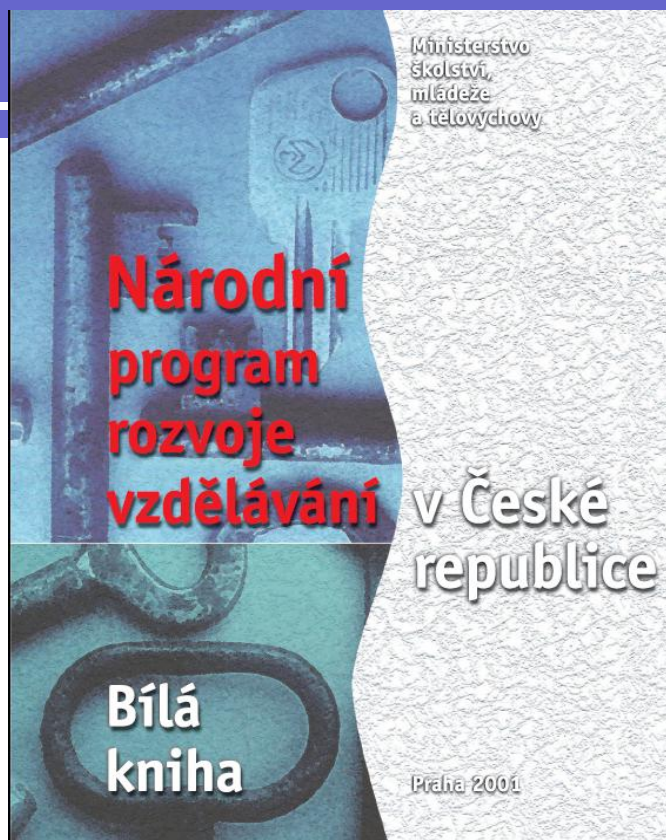
- Školský zákon
- Národní program rozvoje vzdělávání v ČR (Bílá kniha), Praha MŠMT, 2001
- České vzdělání a Evropa (Zelená kniha) Praha: 1999
- Mezinárodní charta geografického vzdělávání a cíle výuky geografie

Základní škola

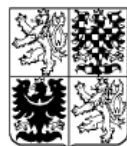
- Rámcový vzdělávací program pro základního vzdělávání
- Vzdělávací programy Základní, Národní, Obecné a občanské školy – pro porovnání
- Standard základního vzdělávání

Střední škola

- Učební dokumenty pro gymnázia
- Standard vzdělávání ve čtyřletém gymnáziu

- Rámcový vzdělávací program pro gymnázia

Ročník 2004

SBÍRKA ZÁKONŮ

ČESKÁ REPUBLIKA

Částka 190

Rozeslána dne 10. listopadu 2004

Cena Kč 63,50

O B S A H:

561. Zákon o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)
562. Zákon, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím školského zákona
563. Zákon o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů

Schválená kurikula

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

Rámcový vzdělávací program pro základní školu speciální

RVP G – Rámcový vzdělávací program pro gymnázia

RVP GSP – Rámcový vzdělávací program pro gymnázia se sportovní přípravou

Připravovaná kurikula

Rámcový vzdělávací program pro umělecké obory základního uměleckého vzdělávání – pilotní verze

Rámcový vzdělávací program pro jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky – pilotní verze

Doplňující materiály

Manuál pro tvorbu ŠVP ZV ***Proč tvořit ŠVP?***

Internetové odkazy:

www.vuppraha.cz

www.msmt.cz

www.rvp.cz

- Příručka Klíčové kompetence v základním vzdělávání
- Příručka příkladů dobré praxe

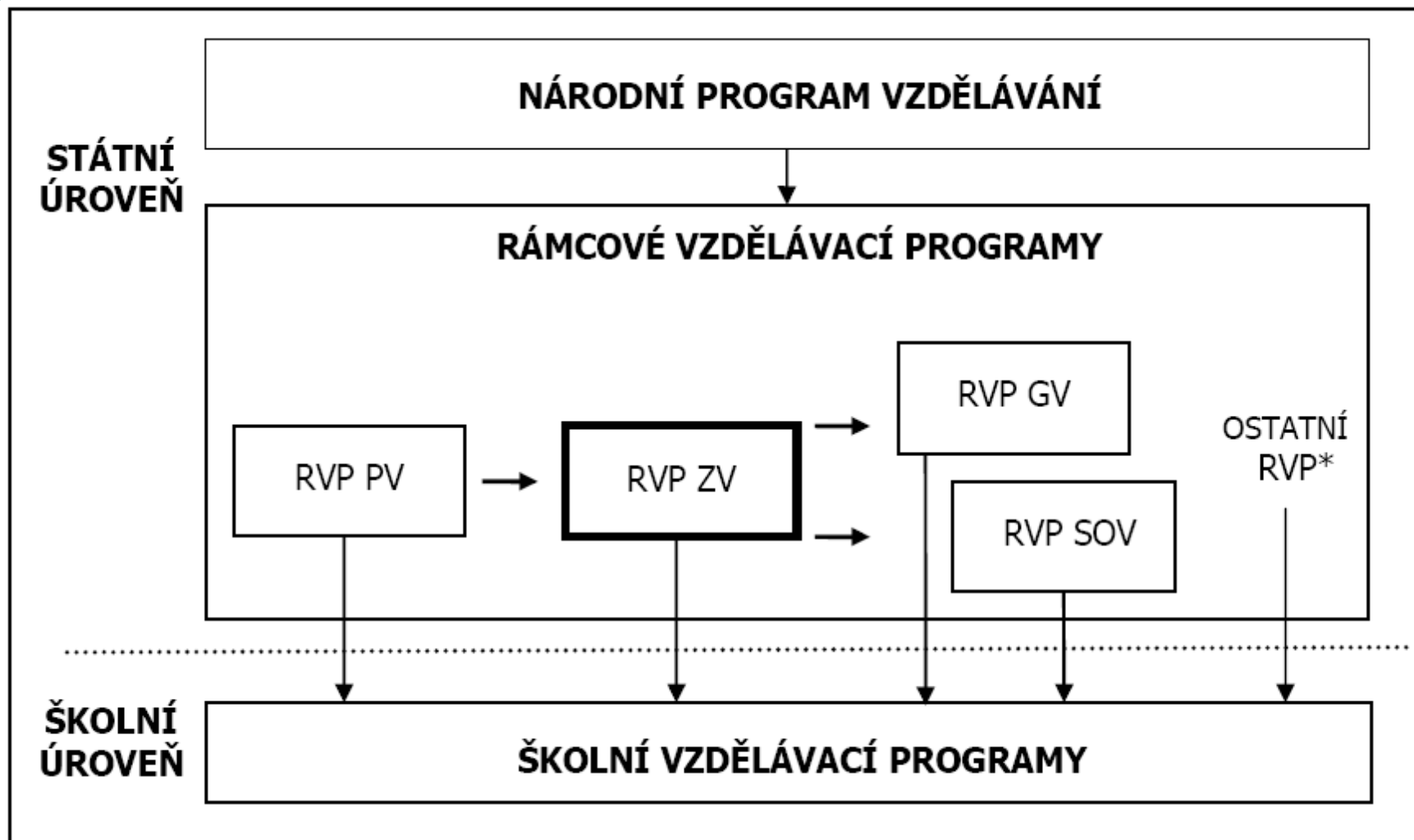
http://pdpzv.vuppraha.cz/index.php?p=pdp&u=PDP_uvod

- Materiály k tvorbě ŠVP
  - struktura ŠVP
  - komentář ke struktuře ŠVP
  - Manuál pro tvorbu ŠVP v základním vzdělávání
  - Manuál pro tvorbu ŠVP na gymnáziích

- **Doplňující vzdělávací obory**
- Metodický portál
www.rvp.cz

Kurikulární dokumenty

Východiska RVP:

Rámcové vzdělávací programy:

- vycházejí z nové strategie vzdělávání, která zdůrazňuje klíčové kompetence, jejich provázanost se vzdělávacím obsahem a uplatnění získaných vědomostí a dovedností v praktickém životě,
- vycházejí z koncepce celoživotního učení,
- formulují očekávanou úroveň vzdělání stanovenou pro všechny absolventy jednotlivých etap vzdělávání,
- podporují pedagogickou autonomii škol a profesní odpovědnost učitelů za výsledky vzdělávání.

Východiska RVP:

- vymezuje vzdělávací obsah - očekávané výstupy a učivo
- zařazuje jako závaznou součást základního vzdělávání průřezová témata
- je závazný pro všechny střední školy při stanovování požadavků přijímacího řízení pro vstup do středního vzdělávání

Úroveň RVP

Úroveň ŠVP

Klíčové kompetence

Cíle základního vzdělávání

Vzdělávací strategie školy

Cílové zaměření
vzdělávacích oblastí

Vzdělávací strategie
vyučovacích předmětů

Vzdělávací obsah
Očekávané výstupy
Učivo

Učební osnovy
Rozpracované výstupy
Učivo

Graf 2 - Směřování k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků

- Kompetence k učení
- Kompetence k řešení problémů
- Kompetence komunikativní
- Kompetence sociální a interpersonální
- Kompetence občanské
- Kompetence pracovní (u RVP GV nahrazuje K. k podnikavosti)

Kompetence k učení

Na konci základního vzdělávání žák:

- vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie, plánuje, organizuje a řídí vlastní učení, projevuje ochotu věnovat se dalšímu studiu a celoživotnímu učení
- vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě
- operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské a kulturní jevy
- samostatně pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti
- poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení, posoudí vlastní pokrok a určí překážky či problémy bránící učení, naplánuje si, jakým způsobem by mohl své učení zdokonalit, kriticky zhodnotí výsledky svého učení a diskutuje o nich

Kompetence k řešení problémů

Na konci základního vzdělávání žák:

- vnímá nejrůznější problémové situace ve škole i mimo ni, rozpozná a pochopí problém, přemýšlí o nesrovnalostech a jejich příčinách, promyslí a naplánuje způsob řešení problémů a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností
- vyhledá informace vhodné k řešení problému, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky, využívá získané vědomosti a dovednosti k objevování různých variant řešení, nenechá se odradit případným nezdarem a vytrvale hledá konečné řešení problému
- samostatně řeší problémy; volí vhodné způsoby řešení; užívá při řešení problémů logické, matematické a empirické postupy
- ověřuje prakticky správnost řešení problémů a osvědčené postupy aplikuje při řešení obdobných nebo nových problémových situací, sleduje vlastní pokrok při zdolávání problémů
- kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů zhodnotí

Kompetence komunikativní

Na konci základního vzdělávání žák:

- formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu
- naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhajuje svůj názor a vhodně argumentuje
- rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění
- využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem
- využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi

Kompetence sociální a personální

Na konci základního vzdělávání žák:

- účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce
- podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu, na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevňování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá
- přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu, oceňuje zkušenosti druhých lidí, respektuje různá hlediska a čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají
- vytváří si pozitivní představu o sobě samém, která podporuje jeho sebedůvěru a samostatný rozvoj; ovládá a řídí svoje jednání a chování tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení a sebeúcty

Kompetence občanské

Na konci základního vzdělávání žák:

- respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí
- chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy, je si vědom svých práv a povinností ve škole i mimo školu
- rozhoduje se zodpovědně podle dané situace, poskytne dle svých možností účinnou pomoc a chová se zodpovědně v krizových situacích i v situacích ohrožujících život a zdraví člověka
- respektuje, chrání a oceňuje naše tradice a kulturní i historické dědictví, projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost, aktivně se zapojuje do kulturního dění a sportovních aktivit
- chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy, respektuje požadavky na kvalitní životní prostředí, rozhoduje se v zájmu podpory a ochrany zdraví a trvale udržitelného rozvoje společnosti

Kompetence pracovní

Na konci základního vzdělávání žák:

- používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky, adaptuje se na změněné nebo nové pracovní podmínky
- přistupuje k výsledkům pracovní činnosti nejen z hlediska kvality, funkčnosti, hospodárnosti a společenského významu, ale i z hlediska ochrany svého zdraví i zdraví druhých, ochrany životního prostředí i ochrany kulturních a společenských hodnot
- využívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost, činí podložená rozhodnutí o dalším vzdělávání a profesním zaměření
- orientuje se v základních aktivitách potřebných k uskutečnění podnikatelského záměru a k jeho realizaci, chápe podstatu, cíl a riziko podnikání, rozvíjí své podnikatelské myšlení

Cíle základního vzdělávání

- umožnit žákům **osvojit si strategie učení** a motivovat je pro **celoživotní učení**
- podněcovat žáky k **tvorivému myšlení**, logickému uvažování a k řešení problémů
- vést žáky k všestranné, účinné a otevřené **komunikaci**
- rozvíjet u žáků **schopnost spolupracovat** a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých
- připravovat žáky k tomu, aby se projevovali jako svébytné, svobodné a **zodpovědné osobnosti**, uplatňovali svá práva a plnili své povinnosti
- vytvářet u žáků potřebu projevovat pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací; rozvíjet **vnímavost a citlivé vztahy k lidem, prostředí i k přírodě**
- učit žáky aktivně **rozvíjet a chránit fyzické, duševní a sociální zdraví** a být za ně odpovědní
- vést žáky k **toleranci a ohleduplnosti** k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám, učit je žít společně s ostatními lidmi
- pomáhat žákům **poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti** v souladu s reálnými možnostmi a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při **rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci**

Vzdělávací oblasti

Jazyk a jazyková komunikace (*český jazyk a literatura, cizí jazyk*)

Matematika a její aplikace (*Matematika a její aplikace*)

Informační a komunikační technologie (*Informační a komunikační technologie*)

Člověk a jeho svět (*člověk a jeho svět*)

Člověk a společnost (*Dějepis, Výchova k občanství*) + *geografie, spol.vědy*

Člověk a příroda (*Fyzika, Chemie, Přírodopis, Zeměpis*) + *geologie*

Umění a kultura (*Hudební výchova, Výtvarná výchova*)

Člověk a zdraví (*Výchova ke zdraví, Tělesná výchova*)

Člověk a svět práce (*člověk a svět práce*)

Průřezová témata

- **Osobnostní a sociální výchova (výchova k sociálním dovednostem)**
- **Výchova demokratického občana (není v RVP G)**
- **Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech**
- **Multikulturní výchova**
- **Environmentální výchova**
- **Mediální výchova**

Rámec

Vzdělávací oblasti	Vzdělávací obory	1. stupeň	2. stupeň
		1. - 5. ročník	6. - 9. ročník a odpovídající ročníky víceletých středních škol
		Minimální časová dotace	
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk a literatura	38	16
	Cizí jazyk	9	12
Matematika a její aplikace		22	16
Informační a komunikační technologie		1	1
Člověk a jeho svět		12	-
Člověk a společnost	Dějepis	-	12
	Výchova k občanství	-	
Člověk a příroda	Fyzika	-	22
	Chemie	-	
	Přírodopis	-	
	Zeměpis	-	
Umění a kultura	Hudební výchova	12	10
	Výtvarná výchova		
Člověk a zdraví	Výchova ke zdraví	-	11
	Tělesná výchova	10	
Člověk a svět práce		5	4
Průřezová témata		P	P
Disponibilní časová dotace	vázaná ⁹	-	10
	volná	9	8
Celková povinná časová dotace		118	122

- hlavním cílem vzdělávání se stávají **očekávané výstupy**, které jsou nadřazeny **učivu**
- Učivo je pouze **prostředkem** k naplňování očekávaných výstupů
- změna chápání vyučovacího předmětu zeměpis, kdy neučíme zeměpis nýbrž výuka probíhá prostřednictvím zeměpisu respektive vedeme žáky k dosažení nejobecnějších vzdělávacích cílů- v RVP jsou to klíčové kompetence - prostřednictvím zeměpisného učiva.

Nedostateky RVP

- výběrem učiva a především výběrem základního učiva se zabývají samotní učitelé
- je zapotřebí týmové práce odborníků v jednotlivých oborech, oborových didaktiků a samotných učitelů
- jedná se o vytváření vzdělávacích standardů

....

Státní maturity

PROČ REFORMA MATURITNÍ ZKOUŠKY

- Objektivizace maturitní zkoušky = stejné podmínky a nároky
(spravedlivá maturita)
- Využitelnost výsledků MZ (např. VŠ, praxe – cizí jazyky)
(užitečná maturita)
- Systémový svorník decentralizovaného středního školství
(sjednocující nástroj)
- Motivační faktor pro studenty (má smysl uspět co nejlépe)
(motivační maturita)
- Podpora významu všeobecně vzdělávacích kompetencí
(podporuje úspěšné pokračování studia na VŠ/VOŠ)

MODEL NOVÉ MATURITNÍ ZKOUŠKY pro rok 2010 a 2011

2 ČÁSTI – SPOLEČNÁ A PROFILOVÁ

SPOLEČNÁ (STÁTNI) ČÁST (SČ MZ):

- povinné zkoušky: 2 (ČJL, cizí jazyk nebo Ma) ve dvou úrovních obtížnosti (Z/V)
- nepovinné zkoušky: možnost volit až 3 zkoušky
- předměty pro nepovinné zkoušky: 10
- počet jazyků na výběr: 5 (Aj, Nj, Fj, Šj, Rj)
- formy zkoušek: český jazyk a literatura – komplexní
  - cizí jazyk – komplexní
  - ostatní předměty - didaktický test
- komplexní zkouška = 3 dílčí zkoušky (test, písemná práce a dílčí ústní zkouška)
- složení SČ MZ = složit obě povinné zkoušky
- složení komplexní zkoušky = složit všechny dílčí zkoušky
- možnost 2 opravných zkoušek (do 5 let od ukončení SŠ)

PROFILOVÁ (ŠKOLNÍ) ČÁST (PČ MZ):

- povinné zkoušky: 2 nebo 3 dle rozhodnutí ředitele, později dle RVP
- nepovinné zkoušky: až 2 dle rozhodnutí ředitele
- předměty a forma zkoušek: dle rozhodnutí ředitele a profilu příslušného oboru
- složení PČ MZ = složit všechny povinné zkoušky
- možnost 2 opravných zkoušek (do 5 let od ukončení SŠ)

MODEL NOVÉ MATURITNÍ ZKOUŠKY pro rok 2010 a 2011

MODEL NOVÉ MATURITNÍ ZKOUŠKY (školní roky 2009/10 a 2010/11)

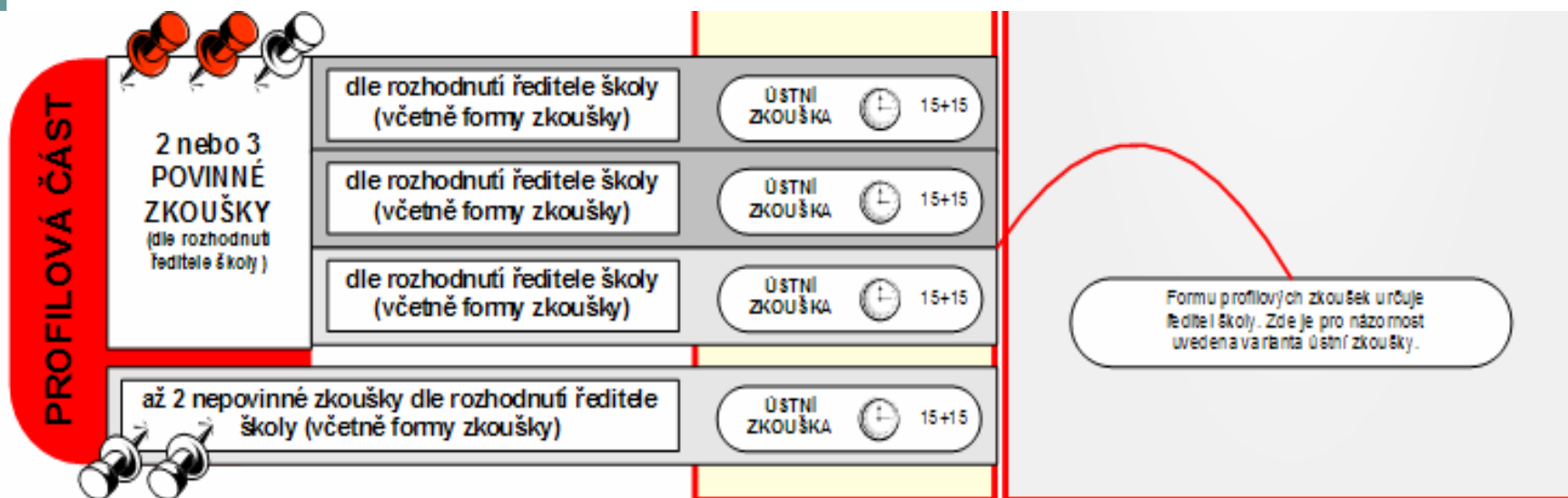
		KVĚTEN (ústní)	ČERVEN (testy a písemky)
1. POVINNÁ ZKOUŠKA (možno volit z ...)	český jazyk a literatura ZÁKLADNÍ úroveň obtížnosti Z	ÚSTNÍ ZKOUŠKA 20+15	DIDAKTICKÝ TEST 60 PÍSEMNÁ PRÁCE 25+60
	VYŠŠÍ úroveň obtížnosti V	ÚSTNÍ ZKOUŠKA 20+15	DIDAKTICKÝ TEST 90 PÍSEMNÁ PRÁCE 25+90
2. POVINNÁ ZKOUŠKA (možno volit z ...)	cizí jazyk dle volby žáka: AJ, NJ, FJ, ŠJ, RJ Z	ÚSTNÍ ZKOUŠKA 20+15	DIDAKTICKÝ TEST 30+60 PÍSEMNÁ PRÁCE 60
	V	ÚSTNÍ ZKOUŠKA 20+15	DIDAKTICKÝ TEST 40+60 PÍSEMNÁ PRÁCE 90
	matematika Z		DIDAKTICKÝ TEST 90
	V		DIDAKTICKÝ TEST 120

SPOLEČNÁ ČÁST

1. – 3.
NEPOVINNÁ
ZKOUŠKA
(možno volit z ...)

český jazyk a literatura		ÚSTNÍ ZKOUŠKA 20+15	DIDAKTICKÝ TEST 90	PIŠEMNÁ PRÁCE 25+90 <i>25 minut výběr tématu 90 minut písemka</i>
cizí jazyk dle volby žáka: AJ, NJ, FJ, ŠJ, RJ		ÚSTNÍ ZKOUŠKA 20+15	DIDAKTICKÝ TEST 30+60 <i>30 minut poslech 60 minut test</i>	PIŠEMNÁ PRÁCE 60
		ÚSTNÍ ZKOUŠKA 20+15 <i>20 minut příprava 15 minut zkoušení</i>	DIDAKTICKÝ TEST 40+60	PIŠEMNÁ PRÁCE 90
matematika			DIDAKTICKÝ TEST 90	
			DIDAKTICKÝ TEST 120	
občanský a společenskovední základ			DIDAKTICKÝ TEST 90	
fyzika			DIDAKTICKÝ TEST 90	
chemie			DIDAKTICKÝ TEST 90	
biologie			DIDAKTICKÝ TEST 90	
zeměpis			DIDAKTICKÝ TEST 90	
dějepis			DIDAKTICKÝ TEST 90	
dějiny umění			DIDAKTICKÝ TEST 90	

MODEL NOVÉ MATURITNÍ ZKOUŠKY pro rok 2010 a 2011

Společná část MZ

komplexní zkoušky z češtiny a cizích jazyků

KOMPLEXNÍ ZKOUŠKA

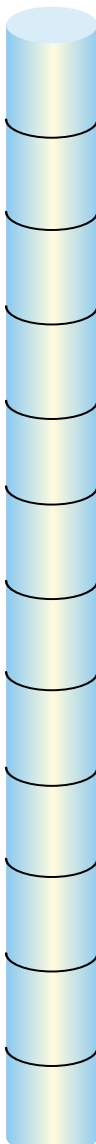
- 3 dílčí zkoušky
- didaktický test
- písemná práce
- ústní zkouška
- zkouška z cizích jazyků obsahuje tzv. poslechový subtest

PROČ KOMPLEXNÍ ZKOUŠKA ?

- ověření všech složek jazykových dovedností
- omezení rizika, že se výuka zaměří pouze na některé složky jazykových dovedností

ORGANIZACE A LOGISTIKA SČ MZ

společná část MZ

říjen '09	do 15.10.2009	žáci podávají přihlášky k maturitní zkoušce pro řádný termín MZ
	do 30.10.2009	škola podává přihlášky žáků pro řádný termín MZ do CERMATu
listopad '09	do 30.10.2009	příprava testů a zadání zkoušek pro řádný termín MZ
prosinec '09	15.11.2009 až 15.5.2010	výroba zkušební dokumentace pro řádný termín MZ
leden '10	květen 2010	provedení dílčích ústních zkoušek společné části a profilových zkoušek ve školách a předání výsledků zkoušek do centrálního registru
únor '10	21.5.2010 až 28.5.2010	distribuce zkušební dokumentace pro řádný termín MZ
březen '10	31. 5.2010 – 8.6.2010	řádny termín administrace zkoušek ve školách
duben '10	31.5.2010 - 17.6.2010	vyhodnocení a zpracování výsledků zkoušek
	21.6.2010 – 25.6.2010	zveřejnění výsledků , předání maturitních vysvědčení
květen '10	do 30.6.2010	žáci a školy předávají přihlášky k náhradní a opravné zkoušce
	do 30.6.2010	příprava testů a zadání zkoušek pro opravné a náhradní zkoušky
červen '10	1.7.2010 až 15.8.2010	výroba zkušební dokumentace pro opravné a náhradní zkoušky
červenec '10	do 31.7.2010	zveřejnění termínů a místa konání opravných/náhradních zkoušek žákům
srpen '10	5 dnů před konáním opravných a náhradních zkoušek	- distribuce zkušební dokumentace
září '10	1. polovina září 2010	administrace opravných a náhradních zkoušek ve školách
září '10	+5 dnů po opravných a náhradních zkouškách	- zveřejnění výsledků

Několik čísel o společné části MZ

- počet škol 1 300
- počet maturantů 95 000
- počet zkoušek v roce 2010 550 000
- počet učitelů zapojených do SČ MZ 26 000
- počet centrálně připravených zadání 33
- počet připravených sad testů 4
- počet zkušebních předmětů 14 z toho 7 ve 2 úrovních obtížnosti

Náklady státní MZ

CELKOVÉ NÁKLADY NA PŘÍPRAVU státní MZ

- v období 2008-2012 480 mil. Kč
  - 33% jsou náklady na vzdělávání učitelů
  - 12% tvoří odměny učitelů
  - 85% bude hrazeno z prostředků ESF

ROČNÍ NÁKLADY NA ZAJIŠTĚNÍ REALIZACE SPOLEČNÉ ČÁSTI MZ

- od roku 2010 165 mil. Kč
- tj. cca 460 Kč na 1 maturanta a rok jeho SŠ studia